

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä helmikuuta 2014 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2013 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 9/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö, kontra-amiraali Matti Möttönen, hallitusneuvos Ari-Pekka Koivisto ja lainsäädäntöneuvos Jaana Heikkinen, sisäministeriö, rajavartio-osasto
- poliisiylitarkastaja Keijo Suuripää, sisäministeriö, poliisiosasto
- oikeusasiamiehensihteeri Mikko Eteläpää, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- neuvotteleva virkamies Jere Lumme, valtiovarainministeriö
- poliisiylitarkastaja Niina Koivisto, Poliisihallitus

- tulliylitarkastaja Juha Vilkko, Tulli
- pääluottamusmies, vanhempi rajavartija Jouni Kurttila, Rajaturvallisuusunioni ry
- puheenjohtaja Yrjö Suhonen, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- professori Olli Mäenpää.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- sisäministeriö
- sisäministeriö, maahanmuutto-osasto
- sisäministeriö, pelastusosasto
- oikeusministeriö
- puolustusministeriö
- maa- ja metsätalousministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Valtakunnansyyttäjänvirasto
- Pääesikunta
- Liikennevirasto
- Metsähallitus
- Heliflite Oy
- VR-yhtymä Oy
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen Riistakeskus
- Upseeriliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajavartiolaitoslakia, rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettua lakia, meripelastuslakia, poliisilakia, tullilakia, ulkomaalaislakia, sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja tieliikennelakia.

Rajavartiolaitain periaatesäännöksiä täydennettäisiin ja täsmennettäisiin. Voimakeinoja koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin säännöksillä varautumisesta voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittamisesta sekä ampuma-aseen käytöstä. Lakiin otettaisiin säännös rajavartiomiehen toimivaltuuksista poliisin johdolla tapahtuvassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen tehtävässä rajavartiomiehen ja poliisimiehen yhteispartiossa.

Rajavartiolaitain rikostorjuntaa koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi selkeämpään muotoon.

Henkilöntarkastuksesta rajavalvonnan suorittamiseksi ehdotetaan säädettäväksi aiempaa täsmällisemmin. Rajavartiomiehelle ehdotetaan oikeutta suorittaa turvallisuustarkastus myös muun kuin vapautteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä.

Rajajärjestyksen ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi välttämättömien rajavartiolaitoksen toimintojen varmistamiseksi maa- tai vesialueen omistaja tai haltija olisi velvollinen sallimaan rajavyyhykkeen takarajan merkinnän maa-

ja vesialueilleen. Maa- tai vesialueen omistaja tai haltija olisi velvollinen sallimaan raja-aukon sekä rajavyyhykkeen kulku-uran raivaamisen kasvillisuudesta ja kulku-uralla rajavartiolaitoksen liikkumisen mahdollistavat vähäiset rakennelmat.

Rajavartiolaitakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset rajavartiolaitoksen sotilaallisia voimakeinoja sisältävästä virka-avusta poliisille terroristisessa tarkoituksessa tehtävien rikosten yhteydessä merialueella.

Rajavartiolaitoksen tunnuskuvan, virkapuvun ja rajavartiomiehen tunnuksen, oikeudeton käyttö säädettäisiin rangaistavaksi. Lisäksi rajavartiolaitakiin ehdotetaan aiempaa kattavampaa vahingonkorvaussääntelyä.

Ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkorajan ylittävässä kulkuneuvossa olevien henkilöiden tietojen toimittamatta jättämisestä määrättävä liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu ulotettaisiin koskemaan myös ammatimaista alus- ja junaliikennettä.

Meripelastuslakiin lisättäisiin pelastustoimen erikoiskoulutettuihin meritoimintaryhmiin osallistumista koskevat säännökset. Meripelastusrekisteriin voitaisiin jatkossa tallettaa hätälähettimien tunnistetiedot ja haltijoiden ilmoittamat yhteystiedot onnettomuuksien varalta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Rajavartiolaitainsäädännön kokonaisuudistus on tullut voimaan 1 päivänä syyskuuta 2005 (HaVM 12/2005 vp — HE 6/2005 vp). Tuolloin uudet rajavartiolaitoslaki (578/2005), laki rajavartiolaitoksen hallinnosta (577/2005) ja laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa

(579/2005) ovat korvanneet aiemman rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999).

Eduskunta on edellyttänyt hallintovaliokunnan mietintöön HaVM 12/2005 vp sisältyvän lausumaehdotuksen perusteella, että hallintovaliokunnalle tulee antaa viimeistään vuoden 2008 loppuun mennessä seikkaperäinen kirjallinen selvitys lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta. Hallintovaliokunta on saamansa selvityksen johdosta antamassaan lausunnossa toden-

nut, että vuoden 2005 kokonaisuudistuksen toimeenpano on toteutettu hyvin ja asetetut tavoitteet on saavutettu.

Hallintovaliokunta toteaa, että rajavartiolaitoksen toimintojen ja työtehtävien kehittämistä on johdonmukaisesti jatkettu edellä mainitun kokonaisuudistuksen jälkeenkin. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys muodostaa tämän vuoksi luontevan jatkumon tapahtuneelle kehitykselle. Esitys liittyy myös uuden esitutkintalain (805/2011), uuden pakkokeinolain (806/2011) ja uuden poliisilain (872/2011) voimaantuloon kuluvan vuoden alusta. Mainittujen lakien säätämisen yhteydessä rajavartiolaitokseen on ehdotettu ja hyväksytty vain kiireelliset ja aivan välttämättömät teknisluontoiset muutosehdotukset.

Hallituksen esitykseen on sisällytetty myös pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaisesti säännöksiä harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelujen parantamiseksi viranomaisyhteistyötä tehostamalla, salametsästyksen estämiseksi ja PTR-viranomaisten yhteistyön syventämiseksi. Hallitusohjelman tavoitteita toteuttavat niin poliisin ja rajavartiolaitoksen yhteispartiointia koskeva sääntelyehdotus kuin erityisesti ehdotus rajavartiolaitoksen ilmoitusvelvollisuudesta poliisille jo tiedusteluvaiheen rikosasioista sekä tiedonhankintakeinoista. Samaa normikokonaisuuteen kuuluvat säännökset rikosasioiden siirtomahdollisuudesta poliisille ja Tullille jo tiedusteluvaiheessa.

Rajavartiolaitokseen ehdotetuilla muutoksilla tehostetaan poliisin ja rajavartiolaitoksen yhteistyötä yhteispartioinnin muodossa. Rajavartiomiehelle on tarkoitus lisäksi antaa tietyissä tilanteissa ja tarkkarajaisesti samat toimivaltuudet kuin poliisilla on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi silloinkin, kun rajavartiomiehet partioivat keskenään. Tällä tavoin osaltaan pyritään varmistamaan harvaan asuttujen ja syrjäisten raja- ja saaristoalueiden turvallisuuspalveluiden saatavuutta.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan muun muassa, että rajavartiomiehellä on käytössään poliisi- ja pakkokeinolain mukainen toimivaltuus televallvontaan ja henkilön tekniseen seurantaan estet-

täessä ja selvitettyä tärkeitä metsästysrikosta. Tällä muutoksella voidaan poistaa nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvä käytännön toiminnan kannalta ilmennyt puute.

Valiokunta toteaa edellä lausutun lisäksi hallituksen esityksen sisältävän useita muitakin rajavartiolaitoksen tehtäviä ja toimivaltuuksia täydentäviä ja täsmentäviä säännöksiä. Ne koskevat muun muassa henkilöntarkastusta ja turvatarkastusta, rajavyöhykeluvan myöntämistä, valvontalaitteiston sijoittamista ilman maanomistajan lupaa, meritoimintaryhmiä ja rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeuksia. Valiokunta katsoo, että säännökset on myös tältä osin muotoiltu asianmukaisesti ja niille on hyväksyttävät perusteet.

Valiokunta tähdentää uusien työtehtävien ja toimivaltuuksien edellyttävän huolellista kouluttamista ja käytännön soveltamisen harjoittelua.

Sotilaskurinpitolainsäädäntö

Uusi laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa (255/2014), joka on tullut voimaan 1 päivänä toukokuuta 2014, on korvannut muun muassa aiemman sotilaskurinpitolainsäädännön (HaVM 5/2014 vp — HE 30/2013 vp). Hallintovaliokunta ehdottaa uuden sotilaskurinpitolainsäädännön ottamista huomioon rajavartiolaitosta koskevassa sääntelyssä yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla.

Soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa

Rajavartiolaitoksen tehtävät Ahvenanmaan maakunnassa määräytyvät rajavartiolain, Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) sekä rajavartiolaitoksen tehtävistä Ahvenanmaalla annettun tasavallan presidentin asetuksen (420/2004, sopimusasetus) mukaan. Rajavartiolaitokselle kuuluvat Ahvenanmaalla rajavalvontatehtävät sekä Tullin ohella tullitehtäviä. Lisäksi rajavartiolaitos vastaa Ahvenanmaalla meripelastuksesta ja suorittaa Ahvenanmaan poliisin pyytämiä virka-aputehtäviä.

Hallituksen esityksessä selostetaan lisäksi Ahvenanmaan itsehallintolain suhdetta nyt käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen. Rajavartio-

laitoksen toimivaltuus suorittaa Ahvenanmaalla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehtäviä perustuu vain sopimusasetukseen. Nyt käsiteltävänä olevan esityksen mukaiset ehdotukset rajavartiomiehen toimivaltuuksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen tehtävissä eivät koske maakunnan aluetta. Muutkaan itsehallintolain mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaa koskeviin oikeusaloihin liittyvät ehdotukset, kuten tieliikennelainsäädäntöä, ensihoitoa tai metsästyslainsäädäntöä koskevat kohdat, eivät koske Ahvenanmaata.

Ahvenanmaan maakunnan alue on ollut vuodesta 1856 lähtien demilitarisoitu. Lakiehdotuksilla ei luonnollisestikaan voida millään tavoin puuttua myöskään tähän asemaan. Hallituksen esityksestä ilmenee valtioneuvoston asettaneen syyskuussa 2013 parlamentaarisen komitean uudistamaan Ahvenanmaan itsehallintolakia. Lisäksi Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta vuonna 2012 annetun valtioneuvoston selonteon (VNS 6/2012 vp) mukaan valtioneuvosto selvittää, kuinka Ahvenanmaan maakunnan erityisasema huomioidaan jatkossakin mahdollisissa öljyonnettomuuksissa ja muissa kriisitilanteissa ja miten asianomaisten viranomaisten riittävä valmius varmistetaan.

Hallintovaliokunta pitää perustuslakivaliokunnan tavoin tarpeellisena, että Ahvenanmaan erityisasemasta johtuvat vaikutukset viranomaisten virka-apuun selvitetään ja että sääntelyä tarvittaessa täydennetään.

Yhteenveto

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Hallintovaliokunta puoltaa 4.—8. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina ja 1.—3. ja 9. lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuina tästä mietinnöstä ilmenevin kannanotoin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Rajavartiolaki

29 §. Rajavalvontaan liittyvä tekninen valvonta. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että rajavartiolakiehdotuksen 29 §:n 3 momentin perusteella rajavartiolaitos saa asettaa rajavyyhykkeen ulkopuolella teknisen valvonnan laitteistoa ilman maa- tai vesialueen omistajan lupaa vain tilapäisesti. Perusteluiden mukaan tilapäisyydellä tarkoitetaan korkeintaan 3 kuukauden pituista valvontajaksoa. Perustuslakivaliokunnan mielestä ajallinen raja on syytä lisätä säännökseen.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että rajavartiolain 29 §:n 3 momenttiin lisätään maininta 3 kuukauden enimmäisajasta.

43 a §. Rajavartiomiehen toimivaltuudet rikosten ennalta estämiseksi ja selvittämiseksi. Rajavartiomiehellä on lakiehdotuksen 43 a §:n 3 momentin nojalla poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) mukaisessa tiedonhankinta- ja tutkintaryhmässä oikeus käsitellä tietoa, joka on hankittu sellaisella menetelmällä, joka ei ole rajavartiomiehen käytettävissä. Ehdotus vastaa tältä osin asiallisesti nykyistä sääntelyä. Yhteistoimintatilanteiden lisäksi ehdotetaan, että rajavartiomiehellä on yksittäistapauksessa muutoinkin oikeus tällaisten tietojen käsittelyyn.

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, ettei ehdotettu säännös millään tavalla rajaa tilanteita tai määrittele, milloin rajavartiomiehellä on oikeus käsitellä tietoja, joiden hankkimiseen hänellä itsellään ei ole oikeutta. Perustuslain 10 §:n yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan liittyvistä syistä perustuslakivaliokunta pitää tarpeellisena, että ehdotettua sääntelyä täsmennetään esimerkiksi koskemaan tiettyjä rikoksia.

Hallintovaliokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että yhteisten tiedonhankinta- ja tutkintaryhmien määrä on kuitenkin varsin vähäinen, vaikka viranomaisyhteistyö onkin tiivistä ja jokapäiväistä. Talletettaessa eri tiedonhan-

kintakeinoilla saatua tietoa ja ylimääräistä tietoa rekisteriin tietoon ei saadun selvityksen mukaan liitetä lisätietoa siitä, millä tiedonhankintakeinolla tieto on saatu. Valiokunta katsoo yksittäistapauksia koskevan sääntelyn täsmentämisen koskemaan esimerkiksi tiettyjä rikoksia olevan hankalaa, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa, että asia jätetään nykyisin voimassa olevan sääntelyn varaan. Hallintovaliokunta ehdottaa tämän vuoksi lakiehdotuksen 43 a §:n 3 momentista poistettavaksi ilmaisun "sekä yksittäistapauksessa".

53 §. *Rajavyöhykeluvan voimassaoloaika ja lupaehdot.* Rajavyöhykelupa annetaan voimassa olevan lain 52 §:n 2 momentin nojalla, jos siihen on asumisesta, työstä, ammatista, elinkeinosta, liiketoiminnasta tai harrastuksesta johtuva taikka muutoin hyväksyttävä syy eikä luvassa annetun oikeuden käyttämisestä ilmeisesti aiheudu vaaraa rajajärjestyksen tai rajaturvallisuuden ylläpitämiselle.

Lakiehdotuksen 53 §:n mukaan rajavyöhykelupa voidaan sisällyttää rajajärjestyksen ja rajaturvallisuuden ylläpitämisen kannalta välttämättömiä ehtoja, jotka koskevat myös toimintaa rajavyöhykkeellä voimassa olevan rajavyöhykkeellä liikkumisen lisäksi. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että lupaehdot voivat kohdistua esimerkiksi elinkeinon harjoittamiseen tai rajavyöhykkeellä asuvan henkilön toimintaan kotirauhan suojaamalla alueella. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta pitää välttämättömänä, että säännöksessä määritellään tarkemmin, minkälaista toimintaa koskevia ehtoja rajavyöhykeluvassa voidaan asettaa.

Hallintovaliokunta toteaa, että rajavartiolaitain 52 §:n 1 momentissa säädetään luvanvaraisesta toiminnasta rajavyöhykkeellä. Tällaista toimintaa on muun muassa oleskelu sekä ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden hallussa pitäminen ja käyttäminen.

Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta, että rajavartiolaitain 53 §:n 2 momenttiin lisätään viittaus 52 §:n 1 momentin mukaisiin luvanvaraisiin toimintoihin seuraavasti: "Rajavyöhykelupa voi-

daan sisällyttää rajajärjestyksen ja rajaturvallisuuden ylläpitämisen kannalta välttämättömiä ehtoja, jotka koskevat 52 §:n 1 momentin mukaisista toimintaa ja liikkumista rajavyöhykkeellä. Lupaehdot voidaan muuttaa, jos luvan antamisen edellytyksissä tapahtuu olennainen muutos."

61 §. *Vapautensa menettäneen henkilön kohtelussa sovellettavat säännökset.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin tehtäväksi tekninen tarkistus. Pykälän 4 momentin viittaus kumottuun sotilaskurinpitolakiin (331/1983) muutettaisiin viittaukseksi uuteen sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettuun lakiin (255/2014).

67 §. *Rajavartiolaitoksen toimitiloja tai aluetta koskeva turvatarkastus.* Lakiehdotuksen 67 §:n 4 momentin mukaan turvatarkastuksen voi suorittaa rajavartiomies taikka muu rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluva tai poliisin hyväksymä tähän tehtävään koulutettu henkilö. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että turvatarkastuksen suorittamiseen oikeutettuja henkilöitä koskevan rajavartiolaitain 67 §:n 4 momentin sanamuotoa on syytä tarkistaa siten, että koulutusvaatimus koskee myös "muuta rajavartiolaitokseen kuuluvaa henkilöä".

Hallintovaliokunta ehdottaakin kyseisen 4 momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "Turvatarkastuksen voi suorittaa rajavartiomies taikka *tehtävään koulutettu* muu rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluva tai poliisin hyväksymä (*poist.*) tehtävään koulutettu henkilö (*turvatarkastaja*)."

70 a §. *Vartioston ja vartiolentolaivueen komentajan ja Raja- ja merivartiokoulun johtajan tarkastusoikeus.* Valiokunta ehdottaa lakiin uutta 70 a §:ää, jossa säädetään rajavartiolaitoksen rajavartioston, merivartioston ja vartiolentolaivueen komentajan ja Raja- ja merivartiokoulun johtajan tarkastus- ja etsintäoikeudesta, kun tarkastus ja etsintä kohdistuvat raja-vartiolaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön, joka ei ole rikoslain 45 luvun alainen. Häneen voidaan kohdistaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta

puolustusvoimissa annetun lain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu etsintä ja tarkastus, jos on syytä epäillä kyseisessä momentissa mainittuja määräyksiä rikotun. Kyseisessä momentissa säädetään tarkastuksista ja valvonnasta puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita ja räjähdysaineita sekä huumausaineita ja alkoholiuomia koskevien määräysten noudattamisen valvonaksi tai näiden määräysten rikkomisen selville saamiseksi. Rajavartiolaitoksessa puolustusvoimien omaisuutta koskevaa säännöstä sovelletaan rajavartiolaitoksen omaisuuteen tai sen hallussa olevaan puolustusvoimien omaisuuteen.

Luvattomasti tai laittomasti hallussa pidettyyn rajavartiolaitoksen tai sen hallinnassa olevaan puolustusvoimien omaisuuteen taikka huumausaineeseen tai alkoholiuomaan sovelletaan, mitä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 25 §:n 2 momentissa säädetään. Mainitussa momentissa säädetään luvattomasti hallussa pidetyn omaisuuden, huumausaineen ja alkoholiuoman talteenotosta ja siihen liittyvistä menettelyistä.

Sääntely vastaa puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 23 a §:ää. Tarkastus- ja etsintäoikeus ei sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 25 §:n 1 momentin mukaan koske yksityisasuntoja.

2. Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta

31 a §. Kurinpitotarkastusrekisterin tarkastukset. (Uusi) Valiokunta ehdottaa, että lakiin lisätään uusi 31 a §, jossa säädetään rajavartiolaitoksen esikunnan suorittamasta kurinpitotarkastusrekisterin tarkastuksesta. Säännös vastaa asia-sisältöisesti sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 125 §:ää. Nykyisin asiasta säädetään rajavartiolaitoksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (651/2005).

3. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa

3 §. Rajavartiolaitoksen toiminnallinen tietojärjestelmä. (Uusi) Pykälän 1 momentin luetteloa rajavartiolaitoksen toiminnallisen tietojärjestelmän osarekistereistä hallintovaliokunta ehdottaa täydennettäväksi sotilaskurinpitomenettelyrekistereillä, joita koskeva tarkempi sääntely sisältyy valiokunnan ehdottamiin uusiin 13 a ja 13 b §:ään. Valiokunnan ehdottaman siirtymäsäännöksen mukaan uusien sotilaskurinpitorekisterien on oltava käytössä neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

13 a §. Sotilasoikeudenhoidon rekisteri. (Uusi) Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 a §, jossa säädetään rajavartiolaitoksen sotilasoikeudenhoidon rekisteristä. Sääntely vastaa pääosin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:ää. Rekisteri on 13 a §:n 1 momentin mukaan rajavartiolaitoksen valtakunnallinen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla yllä pidettävä pysyvä henkilörekisteri, jonka rekisterinpitäjänä on lain 5 §:n mukaisesti rajavartiolaitoksen esikunta. Rekisteri on tarkoitettu sotilasoikeudenkäyntilaissa (326/1983) tarkoitettuihin rikoksiin liittyvien tutkintatehtävien suorittamiseen ja kurinpitoprosessin käsittelyn aikana tarvittavien tietojen käsittelyyn.

Puolustusvoimissa suunnitteilla oleva sähköinen sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmä rakentuu saadun tiedon mukaan poliisiin niin sanotun VITJA-hankkeen pohjalle. Rajavartiolaitoksessa sotilasoikeudenhoidon rekisteri on suunniteltu toteutettavaksi teknisesti samassa yhteydessä. Valiokunta on tietoinen VITJA-hankkeen toteutukseen liittyvistä ongelmista.

Pykälän 2 momentissa valiokunta ehdottaa säädettäväksi rekisteriin talletettavista henkilötiedoista. Henkilöä koskevista tiedoista tietojärjestelmään saadaan tallettaa rajavartiolaitoksessa tutkittavana olevasta rikoksesta epäilty tai rajavartiolaitoksen suorittaman esitutinnan taikka pakkokeinon kohteena olevan, ilmoittajana, todistajana tai asianomistajana esiintyvän tai

muutoin asiaan liittyvän henkilöllisyyttä koskevat tiedot. Verbi "saadaan tallettaa" merkitsee, että kaikkia luettelossa olevia tietoja ei kaikkien henkilöiden osalta talleteta rekisteriin, vaan tarkinta tehdään tapauskohtaisesti.

Valiokunnan ehdottaman 13 a §:n 2 momentin luettelo vastaa tutkinta- ja virka-apurekisteriä koskevan 7 §:n 2 momenttia sillä erolla, että sotilasoikeudenhoidon rekisteriin saadaan tallettaa myös palvelupaikkaa, sotilasarvoa ja työ- ja palvelushistoriaa koskevat tiedot. Palvelupaikalla on merkitystä toimivaltaisen kurinpitoesimiehen määrätymisessä. Tietyt sotilaskurinpitomenettelyyn liittyvät toimivaltuudet ovat sidoksissa sotilasarvoihin esimerkiksi sotilasoikeudenkäyntilain 14 §:n mukaan. Sotilasarvoilla on merkitystä myös toimivaltaisen tuomioistuimen määrätymisessä.

Työ- tai palvelushistoriaa koskevilla tiedoilla voi olla merkitystä muun muassa rikokseen liittyviä esimiesvastuukysymyksiä pohdittaessa tai rikoksissa, joissa teko hetki ajoittuu pitkälle tutkinnan aloittamista aikaisempaan ajankohtaan. Tällöin merkitystä voi olla sillä, että rekisterissä on tieto siitä, missä tehtävässä henkilö on rikoksentekohetkellä palvellut.

Lain 13 a §:n 3 momentissa säädetään siitä, mitä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 28 §:n mukaisen tutkintatehtävän suorittamisen, kirjaamisen ja tietojen hakemisen kannalta tarpeellisia tietoja rekisteriin saa lisäksi tallettaa. Momentin mukaiset tiedot liittyvät sotilaskurinpitomenettelyssä käynnistetyn asian yksilöintiin ja käsittelyn eri vaiheisiin sekä yhdistävät osaltaan rekisterin tietoja prosessin eri vaiheessa syntyviin asiakirjatietoihin. Lisäksi momentin mukaiset tiedot ovat olennaisia tutkittavana olevan tai olleen tapauksen yksilöimiseksi ja myöhempien hakutoimintojen tekemiseksi.

Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaiset tiedot koskevat tutkittavan teon yksilöintiä ja sisältävät tutkintaa koskevat perustiedot, mukaan lukien tiedon sotilaskurinpitomenettelyn vaiheesta ja lopputuloksesta, kuten esimerkiksi tiedon asian vireilläolosta tai loppuun saattamisesta. Tarkoituksena on, että jatkossa kurinpitomenet-

telyssä tehtävät kurinpitopäätökset tehdään sotilasoikeudenhoidon rekisterin avulla. Sotilaskurinpitomenettelyssä tutkitun asian yksityiskohteisemmat ratkaisutiedot samoin kuin sotilasoikeudenkäyntiasiana käsiteltyjen asioiden ratkaisutiedot sisältyvät valiokunnan ehdottaman 13 b §:n mukaiseen uuteen kurinpitokratkaisurekisteriin. Tarkoituksena on, että sotilasoikeudenhoidon rekisterissä oleva ratkaisutieto linkittää asian tutkintaan liittyvät tiedot 13 b §:n mukaisessa kurinpitokratkaisurekisterissä oleviin tietoihin.

Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaiset tiedot sisältävät tiedot asiaan liittyvistä pakkokeinoista ja 3 kohdan mukaiset tiedot mahdollisesta rikoksella menetetyistä tai haltuun otetusta omaisuudesta omaisuuden löytämiseksi tai haltijalleen palauttamiseksi. Momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin saadaan tallettaa henkilöä koskevat, hänen omaan turvallisuuteensa tai rajavartiolaitoksen virkamiehen työturvallisuuteen vaikuttavat tiedot. Momentin 5 kohdan perusteella rekisteriin voidaan tallettaa tiedot muista rajavartiolaitoksen esitutkintatehtävään, toimenpiteeseen ja tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinneistä.

Sähköinen sotilasoikeudenhoidon rekisteri voi sisältää myös manuaalisia osia, kuten esineitä ja manuaalikortistoja. Pykälän 4 momentissa säädetään, että rekisteristä on käytävä ilmi tiedon tallettaja. Tämä on tarpeen esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuuden ja tiedon jäljitettävyyden vuoksi.

13 b §. Kurinpitokratkaisurekisteri. (Uusi) Valiokunta ehdottaa lakiin lisättävässä uudessa 13 b §:ssä säädetäväksi rajavartiolaitoksen kurinpitokratkaisurekisteristä. Sääntely vastaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 118 §:ää. Rekisteri on rajavartiolaitoksen valtakunnallinen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä pysyvä henkilörekisteri, jonka rekisterinpitäjänä on lain 5 §:n mukaisesti rajavartiolaitoksen esikunta. Nykyistä rangaistus- ja ojennuskortistoa pidetään manuaalisesti. Tarkoituksena on, että ku-

rinpitopäätökset ryhdytään kirjaamaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

Uutena tietona kurinpitotarkaisurekisteriin saadaan tallettaa tieto syyttäjän ja tuomioistuimen vapauttavista tuomioista, rangaistukseen tuomitsematta jättämisestä ja sillensä jättämisestä päätöksistä sotilasoikeudenkäyntiasiansa. Nykyisin kurinpitomenettelyssä ratkaistujen asioiden osalta tieto kurinpitomenettelyssä määrättyistä kurinpito-ohjennuksista ja -rangaistuksista on talletettu rangaistus- ja ohjennuskortistoihin. Tieto tuomioistuinten rangaistukseen johtavista tuomioista on lisäksi talletettu rangaistuskortistoon, mutta tallentamisen ulkopuolelle ovat jääneet vapauttavat tuomiot ja rangaistukseen tuomitsematta jättämisestä koskevat tuomiot. Lisäksi nykyisin päätökset asian jättämisestä sillensä (joko ei rikosta -perusteella tai vähäisyysperusteella) tai syyttäjälle lähettämättä jättämisestä on tehty erikseen tai suoraan esitutkintapöytäkirjojen arkistokappaleisiin. Muutos parantaa kurinpitomenettelyn kohteena olevien oikeusturvaa, kun ratkaisutieto kaikkien kurinpito- ja sotilasoikeudenkäyntiasiana käsiteltävien asioiden osalta on löydettävissä sekä kaikkien syyksi lukevien että vapauttavien ratkaisujen osalta keskitetysti. Tästä syystä myös aiempi rangaistus- ja ohjennuskortiston nimi ehdotetaan muutettavaksi kurinpitotarkaisurekisteriksi. Pykälän 1 momentissa säädetään kurinpitotarkaisurekisterin käyttötarkoituksesta. Kurinpitotarkaisurekisteriä pidetään kurinpitopäätösten ratkaisujen tallettamista ja valvontaa, aiempien kurinpitopäätösten selvittämistä ja rikos- ja seuraamustilastojen ylläpitämistä varten sekä tuomioistuimessa sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellyissä asioissa annettujen ratkaisujen, kurinpitorangeistukset mukaan lukien, tallettamiseksi. Kurinpitorekisteristä voidaan tarpeelliset tiedot siirtää asevelvollisrekisteriin sen mukaan kuin siitä asevelvollisuuslaissa (1438/2007) säädetään.

Asevelvollisuuslain 94 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaan asevelvollisuusrekisteriin saadaan tallettaa kurinpitomenettelyssä määrättyt seuraamukset ja sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellyistä rikoksista tuomitut rangaistukset sekä muut rangaistukset ja seuraamukset, jos tiedoil-

la on merkitystä asevelvollisen palveluksen, sijoittelun tai sotilasarvon kannalta. Käytännössä tieto merkitään, kun rangaistus on määrätty. Asevelvollis- ja kurinpitotarkaisurekistereillä on eri käyttötarkoitus.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään kurinpitotarkaisurekisteriin tallettavista tiedoista. Kurinpitomenettelyn ulkopuolella ratkaistujen asioiden eli tuomioistuimessa sotilasoikeudenkäyntiasiana käsiteltävien asioiden sekä syyttäjän tällaisten asioiden tekemien ratkaisujen osalta rekisteriin viedään asian ratkaisutiedot. Näillä tarkoitetaan tietoa asian lopputuloksesta sekä mahdollisesta rangaistuksesta. Tuomioistuimen tekemien ratkaisujen osalta merkitään myös tieto ratkaisun lainvoimaisuudesta. Kurinpitomenettelyssä tehtyjen kurinpitotarkaisujen osalta rekisteriin talletetaan asian ratkaisutiedon lisäksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 53 §:ssä säädetty tiedot kurinpitopäätöksestä sekä pykälän 3 momentissa luetellut tiedot päätöksen tiedoksiannosta, muutoksenhausta sekä sen johdosta tehdyistä päätöksistä, tarkastusmerkinnät ja kurinpitomenettelyn valvonnasta aiheutuneet toimenpide-merkinnät sekä seuraamuksen täytäntöönpanoa koskevat tiedot.

Pykälän 4 momentissa määritellään kurinpitotarkaisurekisterin rekisteröity. Rekisteröidyllä tarkoitetaan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 2 §:n mukaisessa sotilaskurinpitomenettelyssä epäiltynä tutkittuna henkilöä eli sotilaskurinpitomenettelyssä tutkittua henkilöä. Sotilaskurinpitomenettelyn alaisista henkilöistä säädetään rajavartiolaitoksen hallintolain 31 §:ssä. Tällaisen henkilön yksilöimiseksi rekisteriin saa henkilöstä nimen lisäksi tallettaa henkilötunnuksen, sukupuolen, äidinkielen, kansalaisuuden, kotikunnan ja osoitteen.

28 §. Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille. (Uusi) Voimassa olevan 28 §:n 1 momentin 7 kohtaan valiokunta ehdottaa tehtäväksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain sekä samanaikaisesti valiokunnan käsiteltävänä olevan uuden turvalli-

suusselvityslain (HE 57/2013 vp) edellyttämät viittaamuutokset.

34 a §. Tietojen poistaminen sotilasoikeudenhoi-
don rekisteristä ja kurinpitoratkaisurekisteris-
tä. (Uusi) Hallintovaliokunta ehdottaa lakiin otettavassa uudessa 34 a §:ssä säädettävän sotilasoikeudenhoi-

don rekisterin ja kurinpitoratkaisurekisterin tietojen poistamisesta. Poistosaännösten osalta viitataan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettuun lakiin, koska rajavartiolaitoksen rekistereiden tietosisältö on vastaava kuin puolustusvoimien rekistereissä.

Voimaantulosäännös. Hallintovaliokunta ehdottaa edellä 3 §:n perusteluissa lausuttuun viitatun, että voimaantulosäännökseen lisätään uusi 2 momentti näin kuuluvana: "Rajavartiolaitoksen toiminnallisen tietojärjestelmän on oltava tämän lain mukainen neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta."

9. Laki tieliikennelain muuttamisesta

48 §. Poikkeussäännökset. Lakiehdotuksen 48 §:n 5 momentti koskee rajavartiomiehen oikeutta poiketa tieliikennelain (267/1981) säännöksistä teknisen tarkkailun tehtävässä. Toukokuun 2014 alussa voimaan tulleen 5 momentin

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 3, 5—8, 11, 12, 15, 15 a, 15 b, 16 ja 21 §, 22 §:n 3 momentti, 23 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto, 24 §, 26 §:n otsikko, 27 §, 28 §:n 1 momentin johdantokappale ja 9 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 29 §, 30 §:n otsikko, 31—33, 37 ja 38 §, 40 §:n suomenkielinen sanamuoto, 41, 42 ja 44 §, 53 §:n 2 momentti, 56 §:n 1 ja 3 momentti, 58 ja 60 §, 61 §:n 1

sanamuodon mukaan oikeus poiketa tietyistä tieliikennelain säännöksistä on myös uuden sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa tarkoitettulla rikosten ennaltaestämis- ja paljastamistehtävissä toimivalta virkamiehellä. Hallintovaliokunta ehdottaa 5 momentin muotoilua yhteensovittavaksi sanotun muutoksen kanssa, mistä syystä valiokunta ehdottaa momenttiin lisättäväksi "sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa tarkoitettulla rikosten ennaltaestämis- ja paljastamistehtävässä toimivalla virkamiehellä".

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 4.—8. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1.—3. ja 9. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

HaVM 19/2014 vp — HE 220/2013 vp

ja 4 momentti, 65—70 §, 71 §:n 1 momentti, 77 §, 78 §:n 2 momentti, 80 §, 83 §:n suomenkielinen sanamuoto sekä 84 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12, 15, 15 a ja 15 b §, 28 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 ja 4 momentti sekä 31 ja 38 § laissa 478/2010, 21 ja 84 § osaksi laissa 688/2009, 28 §:n 1 momentin 9 kohta ja 32 § laissa 875/2011, 41 § laeissa 478/2010 ja 875/2011, 42 ja 66 § osaksi laissa 875/2011, 61 §:n 1 ja 4 momentti laissa 843/2006, 77 § osaksi laeissa 688/2009 ja 1150/2010 ja 78 §:n 2 momentti laissa 1150/2010, sekä

lisätään lakiin uusi 7 a, 7 b ja 8 a §, 26 §:ään uusi 3 momentti, 28 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 478/2010 ja 875/2011, uusi 10 ja 11 kohta, lakiin uusi 28 a §, 30 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 30 a ja 34 a §, 35 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 554/2007, uusi 4 momentti, lakiin uusi 35 b—35 d, 43 a ja 43 b §, lakiin siitä lailla 688/2009 kumotun 45 §:n tilalle uusi 45 §, 47 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1151/2013, uusi 2 ja 3 momentti, 49 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 50 a, 65 a, 66 a, 70 a, 73 a, 77 a—77 d sekä 80 a—80 d § seuraavasti:

3, 5, 6, 7, 7 a, 7 b, 8, 8 a, 11, 12, 15, 15 a, 15 b,
16, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28 ja 28 a §
(Kuten HE)

29 §

Rajavalvontaan liittyvä tekninen valvonta

(1—2 mom. kuten HE)

Rajavartiolaitos saa asettaa teknistä laitteistoa 1 momentissa tarkoitettua teknistä valvontaa varten rajavyöhykkeellä sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä ilman maatai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa. Rajavyöhykkeen ulkopuolella teknistä laitteistoa voidaan ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa asettaa vain tilapäisesti *eli enintään 3 kuukauden ajanjaksoksi*. Teknisen laitteiston asettamisesta aiheutuvasta vahingosta ja haitasta suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.

(4 mom. kuten HE)

30, 30 a, 31, 32, 33, 34 a, 35, 35 b, 35 c, 35 d, 37,
38, 40, 41 ja 42 §
(Kuten HE)

43 a §

Rajavartiomiehen toimivaltuudet rikosten ennalta estämiseksi ja selvittämiseksi

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Rajavartiomiehellä on poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain mukaisessa tiedonhankinta- ja tutkintaryhmässä (*poist.*) oikeus käsitellä tietoa, joka on hankittu sellaisella menetelmällä, joka ei ole rajavartiomiehen käytettävissä.

(4 mom. kuten HE)

43 b, 44, 45, 47 a, 49 ja 50 a §
(Kuten HE)

53 §

Rajavyöhykeluvan voimassaoloaika ja lupaehtot

Rajavyöhykelupaan voidaan sisällyttää raja- järjestyksen ja rajaturvallisuuden ylläpitämisen kannalta välttämättömiä ehtoja, jotka koskevat 52 §:n 1 momentin mukaista toimintaa ja liikku- mista rajavyöhykkeellä. Lupaehtoja voidaan muuttaa, jos luvan antamisen edellytyksissä ta- pahtuu olennainen muutos.

56, 58 ja 60 §
(Kuten HE)

61 §

Vapautensa menettäneen henkilön kohtelussa sovellettavat säännökset

(1 mom. kuten HE)

Säilöön otetun ulkomaalaisen kohtelussa on noudatettava, mitä ulkomaalaislain (301/2004) 123 §:ssä säädetään, sekä päihtyneiden käsittelyssä, mitä päihtyneiden käsittelystä annetussa laissa (461/1973) säädetään. Sotilaskurinpitoon liittyvästä kiinniottamisesta ja rangaistuksen täytäntöönpanosta säädetään *sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014)*. (4 mom. voimassa olevan lain 4 mom.)

65, 65 a, 66 ja 66 a §
(Kuten HE)

67 §

Rajavartiolaitoksen toimitiloja tai aluetta koskeva turvatarkastus

(1—3 mom. kuten HE)

Turvatarkastuksen voi suorittaa rajavartiomies taikka *tehtävään koulutettu* muu rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluva tai poliisin hyväksymä (*poist.*) tehtävään koulutettu henkilö (*turvatarkastaja*).

(5 mom. kuten HE)

68, 69 ja 70 §
(Kuten HE)

70 a § (Uusi)

Vartioston ja vartiolentolaivueen komentajan ja Raja- ja merivartiokoulun johtajan tarkastusoikeus

Rajavartiolaitoksen rajavartioston, merivartioston ja vartiolentolaivueen komentajalla ja Raja- ja merivartiokoulun johtajalla on oikeus kohdistaa rajavartiolaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön, joka ei ole rikoslain 45 luvun alainen, sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu etsintä ja tarkastus, jos on syytä epäillä kyseisessä momentissa mainittuja määräyksiä rikotun. Mitä momentissa säädetään puolustusvoimien omaisuudesta, sovelletaan rajavartiolaitoksessa sen omaisuuteen tai sen hallinnassa olevaan puolustusvoimien omaisuuteen.

Luvottomasti tai laittomasti hallussa pidettyyn rajavartiolaitoksen tai rajavartiolaitoksen hallinnassa olevaan puolustusvoimien omaisuuteen taikka huumausaineeseen tai alkoholijuomaan sovelletaan, mitä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 25 §:n 2 momentissa säädetään.

71, 73 a, 77, 77 a, 77 b, 77 c, 77 d, 78, 80, 80 a, 80 b, 80 c, 80 d, 83 ja 84 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.

Laki

rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (*poist.*) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 24 §:n 2 momentti ja lisätään lakiin uusi 31 a § seuraavasti:

24 §
(Kuten HE)

31 a § (Uusi)

Kurinpitorekisterin tarkastukset

Rajavartiolaitoksen esikunta tarkastaa hallintoyksiköiden kurinpitorekisterin vähintään kerran vuodessa.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 3 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin ja 3 momentin johdantokappaleen ruotsinkielinen sanamuoto, 9 §:n 3 momentin 2 kohta, 19 §:n 2 momentti, 21 § ja 28 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 46 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin ja 3 momentin johdantokappaleen ruotsinkielinen sanamuoto ja 9 §:n 3 momentin 2 kohta laissa 1230/2013 (poist.), 19 §:n 2 momentti laissa 689/2009 sekä 28 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 1182/2013 ja

lisätään lakiin uusi 13 a, 13 b, 20 a ja 34 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 § (Uusi)

Rajavartiolaitoksen toiminnallinen tietojärjestelmä

Rajavartiolaitoksen toiminnallinen tietojärjestelmä on rajavartiolaitoksen valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri, jonka valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettuja osarekistereitä ovat:

- 1) tutkinta- ja virka-apurekisteri;
- 2) lupa-asioiden rekisteri;
- 3) valvonta-asioiden rekisteri;
- 4) rikoksesta epäiltyjen rajavartiolaitoksen rekisteri;

- 5) turvallisuustietorekisteri;
- 6) sotilasoikeudenhoidon rekisteri;
- 7) kurinpitorkaisurekisteri.

9 §

(Kuten HE)

13 a § (Uusi)

Sotilasoikeudenhoidon rekisteri

Sotilasoikeudenhoidon rekisteri on rajavartiolaitoksen valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri. Rekisteri voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 27 §:ssä tarkoitettujen rikosten selvittämiseksi.

Rekisteriin saadaan tallettaa rajavartiolaitoksessa tutkittavana olevasta rikoksesta epäiltyyn tai rajavartiolaitoksen toimesta suoritettavan esitutkinnan taikka pakkokeinon kohteena olevan, ilmoittajana, todistajana tai asianomistajana esiintyvän tai muutoin asiaan liittyvän henkilön henkilöllisyyttä koskevista tiedoista rekisterin käyttötarkoituksen kannalta seuraavat tarpeelliset tiedot: henkilön nimet, syntymäaika, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kansalaisuudettomuus, kansallisuus, kotivaltio, siviilisääty, syntymävaltio, syntymäkotikunta, kotikunta, ammatti, sotilasarvo, palveluspaikka, työ- ja palvelushistoria, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, tieto henkilön kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta sekä oikeushenkilön yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 27 §:ssä tarkoitettujen tutkintatehtävien suorittamiseksi, kirjaamiseksi ja tietojen hakemiseksi rajavartiolaitoksessa mainitun lain soveltamisen yhteydessä saatuja tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) rikosilmoituksen tai muuta tapahtumaa koskevan ilmoituksen numero, tapahtuma-aika ja -paikka, ilmoitus-aika, rikos- ja muut nimikkeet, törkeimmän rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika, tutkiva hallintoyksikkö, tutkijat, tutkinnan tila, tutkinnanjohtaja, kurinpitoesimies, asian päättämiseksi tehdyt päätökset sekä asian ratkaisutieto;

2) tiedot pakkokeinoista sekä esitutkinna vaiheista;

3) tietoja rikoksella menetetyistä tai haltuun otetusta omaisuudesta omaisuuden löytämiseksi ja omistajalleen tai haltijalleen palauttamiseksi;

4) henkilöä koskevat hänen omaan turvallisuuteensa tai rajavartiolaitoksen virkamiehen työturvallisuuteen vaikuttavat tiedot;

5) tiedot muista rajavartiolaitoksen esitutkintatehtävään, toimenpiteeseen ja tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinneistä.

Tietojärjestelmästä on käytävä ilmi tiedon tallettaja.

13 b § (Uusi)

Kurinpitoratkaisurekisteri

Kurinpitoratkaisurekisteri on rajavartiolaitoksen valtakunnallinen pysyvä henkilörekisteri. Kurinpitoratkaisurekisteriä pidetään sotilaskurinpitomenettelyssä määrättävien kurinpitotietojen tallentamisesta ja valvontaa, aiempien kurinpitopäätösten selvittämistä ja rikos- ja seuraamustilastojen ylläpitämistä varten sekä tuomioistuimessa sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellyissä asioissa annettujen ratkaisujen, mukaan lukien kurinpitorangeistusten tallentamiseksi. Kurinpitoratkaisurekisteristä voidaan tarpeelliset tiedot siirtää asevelvollisrekisteriin sen mukaan kuin siitä asevelvollisuuslaissa säädetään.

Kurinpitoratkaisurekisteriin talletetaan ratkaisutiedot kurinpitomenettelyssä tehdyistä ratkaisuista sekä syyttäjän ja tuomioistuimen sotilasoikeudenkäyntiasiana käsittelemistä asioista, syyttäjän sotilasoikeudenkäyntiasianssa tekemät ratkaisutiedot sekä kurinpitomenettelyssä tehdyt ratkaisut. Ratkaisutietoina talletetaan asian käsitelleen viranomaisen nimi, asian ja ratkaisun tunnistetiedot, ratkaisu tai tiedot asian lopputuloksesta sekä tiedot ratkaisun lainvoimaisuudesta.

Kurinpitomenettelyssä tehdystä ratkaisusta merkitään rekisteriin 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 53 §:ssä tarkoitettut tiedot sekä:

1) aika, jolloin päätös on annettu tiedoksi asianosaiselle;

2) tieto muutoksenhausta ja sen johdosta tehdyistä päätöksistä;

3) tarkastusmerkinnät ja kurinpitomenettelyn valvonnasta aiheutuneet toimenpiteet;

4) seuraamuksen täytäntöönpanoa koskevat tiedot.

Rekisteriin merkitään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 1 §:n mukainen sotilaskurinpitomenettelyssä rikoksesta epäiltynä ollut henkilö. Rekisteröidyn henkilön henkilöllisyyttä koskevista tiedoista saadaan rekisteriin tallettaa henkilön nimi,

henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kotikunta ja osoite.

19, 20 a ja 21 §
(Kuten HE)

28 § (Uusi)

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Rajavartiolaitos saa luovuttaa henkilörekistereistään salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja, jotka ovat tarpeen:

7) pääesikunnalle *sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta* puolustusvoimissa annetussa laissa *tarkoitettua rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja selvittämistä* varten, turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (/201) tarkoitettujen turvallisuusselvitysten tekemistä varten (*poist.*) sekä asevelvollisrekisterin pitäjälle asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä varten;

34 a § (Uusi)

Tietojen poistaminen sotilasoikeudenhoidon rekisteristä ja kurinpitoratkaisurekisteristä

Sotilasoikeudenhoidon rekisterin ja kurinpitoratkaisurekisterin tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 115 ja 120 §:ssä säädetään vastaavien tietojen poistamisesta puolustusvoimien sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä ja kurinpitoratkaisurekisteristä.

46 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös

(1 mom kuten HE)

Rajavartiolaitoksen toiminnallisen tietojärjestelmän on oltava tämän lain mukainen neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta. (Uusi 2 mom.)

9.

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tieliikennelain (267/1981) 48 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 259/2013, sekä

lisätään lakiin uusi 96 b § seuraavasti:

48 §

Poikkeussäännökset

Poliisimiehellä, tullimiehellä (*poist.*), rajavartiomiehellä sekä *sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa* tarkoitettulla rikosten ennaltaestämistä- ja paljas-

tamistehtävissä toimivalla virkamiehellä on tarkkailutehtävissä ja teknisen tarkkailun tehtävissä ja poliisimiehellä peitetoimintatehtävissä ja valeostotehtävissä toimiessaan erityistä varovaisuutta noudattaen sama oikeus kuin säädettyjä ääni- ja valomerkkejä antavan poliisiauton kuljettajalla poiketa tämän lain säännöksistä.

96 b §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Timo V. Korhonen /kesk
vpj.	Mika Kari /sd	Antti Lindtman /sd
jäs.	Heikki Autto /kok	Markus Lohi /kesk
	Reijo Hongisto /ps	Outi Mäkelä /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Tapani Mäkinen /kok
	Elsi Katainen /kesk	Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.